

Contribuția entomologilor maghiari la cunoașterea faunei de coleoptere din Transilvania de la început până la 1913. I.

Adalbert BALOG

Summary

The hungarian entomologist contributions to the knowledge of coleopterological fauna from Transilvania from beginning to 1913. Part I.

The hungarian entomologist's contribution concerning the coleopterological fauna in Transilvania is significant. The most studied areas were the Mehadia area, the Detunata-Mountain, the Harghita-Mountains, the Retezat and Bucegi-Mountains, the Transilvanian Plain, Tășnad area and the Arieș Valley.

Many new species from Transilvania or from science was recorded and described from these areas.

These collections are deposited in Natural History Museum from Budapest, Hungary, and together with this article give one useful information about the coleopteran fauna from Transilvania.

Keywords: Bibliography, Coleoptera, Transilvania, Mehadia, Hargita, Detunata, Retezat, Bucegi, Tășnad area, Arieș valei.

Contribuția entomologilor maghiari la cunoașterea faunei de insecte din Transilvania a fost și este însemnată. Multe dintre aceste lucrări sunt greu accesibile specialiștilor din România și din acest motiv sunt adesea neglijate, totuși ele conțin informații foarte valoroase arătând începuturile entomologiei din Ungaria respectiv din Transilvania.

Sper că aceste date vor fi de folos pentru specialiștii care sunt preocupați de coleoptere, și care doresc să cunoască primele date referitoare la aceste familii din Transilvania.

Primele date referitoare la coleopterele din Transilvania aparțin lui LINNÉ, care în anul 1757 menționează câteva locuri de colectare din Carpați (Alpii Ardealului).

Colectările și cercetările aprofundate au început în secolul XIX-lea, când entomologi maghiari din Muzeul Național al Ungariei din Budapesta, respectiv germani de la Muzeul Brukenthal Sibiu, au început studiile în câteva zone, de atunci bine cunoscute faunistic din Transilvania.

Rezultatele cercetărilor maghiari din această perioadă au fost publicate în revistele "Studii de Matematică și Științele Naturii" (Matematikai és Természettudományi Közlemények), respectiv în "Publicații Entomologice" (Rovartani Közlemények).

Aceste sunt păstrate în biblioteca Depozitului Zoologic al Muzeului Științelor Naturi din Budapesta. De asemenea am găsit numeroase date încă nepublicate, unele sub forme de manuscrise, în Depozitul Botanic al muzeului, multe dintre ele sunt doar simple observații, fragmente de jurnal sau chiar sfaturi ale celor care au fost în zonele respective către cei care urmau să facă colectări în Ardeal.

În continuare aș dori să prezint în ordine cronologică lucrările și manuscrisele găsite referitoare la fauna de coleoptere din Ardeal. Din cauza lipsei din bibliotecă a unora dintre numerele revistelor menționate, multe articole au fost involuntar omise. Aceste lipsuri vor fi completate în partea 2-a și 3-a din seria acestui articol.

Semnificația entomologică a unor zone, respectiv relația populației cu coleopterele se poate observa și din faptul că multe localități în această perioadă poartă numele derivate de la "coleoptere" cum ar fi "Bogârfalva" din județul Harghita, "Bogártelke" din județul Cluj, sau sunt denumite după o oarecare specie ca "Cserebok" (jud. Somogy din Ungaria), "Böde", "Bödeháza" (denumirea populară a coccinelei din jud. Zala, Ungaria).

Cele mai frecventate zone de colectare erau în general zonele muntoase ca Valea Cernei (Mehadia), Muntele Detunata, Munții Harghitei, Munții Retezat, Munții și peșterile din zona Bihorului dar și Câmpia Transilvaniei, zona Tășnadului (Satu-Mare), valea Arieșului, etc.

Deja în 1830 FRIVALDSZKY în jurnalul lui "Diarium, Jurnalul drumului la Mehadia în anul 1830" (Diarium, Napló Könyve a mehádiai útnak, 1830dik Esztendőben) (FRIVALDSZKY 1830) dă câteva sfaturi folositoare pentru András FÜLE care urma să viziteze zona Mehadiiei. De asemenea menționează câteva locuri de colectare ale unor specii. Toate acestea sunt descrise sub titlul: "Reguli și notițe speciale referitoare la unele specii în general" (jurnal sub formă de manuscris nepublicat până în prezent).

Între aceste sfaturi FRIVALDSZKY descrie pe lângă programul unei zile de colectare, instrumentul de colectare și locurile de chirie și chiar ghidul care cunoaște cel mai bine zona respectivă: "În fiecare zi trebuie să te trezești devreme, la ora 5 dimineața să fi pe teren. Toate instrumentele să le ai pregătite la tine, îngrijite și întreținute. Peste noapte să stai în acele zone unde zboară noctuidele (señso largo). În casa unde găsești chirie peste noapte, toate lucrurile să pui la un loc ca să găsești mai ușor ce ai nevoie. Niciodată ziua să nu dormi, și ai grijă la instrumentele de colectare..."

După acestea dă unele sfaturi referitor la "zonele unde zboară raritățile frumoase": "În data de 29 iunie merită să vizitezi zona băilor pentru colectarea unor specii mai comune. În 30 dacă iarba este deja cosită să soliciți pe Janco Crudu din Mehadia care te va conduce în acea zonă unde se găsesc *Myas chalybaeus* și *Abax schuppeli*. În 1 sau 2 iulie să mergi la Illian sau la Roxalană unde găsești *Icarus* și *Pandora*...etc."

("29dikbe: A Fördő vidékinél járnál, klopfolnál és némi apróságot fogdosnál. 30dikbe: Ha már a fű le van kaszálva, valami Janco Crudu nevezetű vezetőt vennél fel Mehádiában és elvezetne azon helyre ahol a *Myas calibeus* gyűn elő és az *Abax sűpeli*... Első vagy második Juliusban mennél az Illionra és Roxelánára, itten *Icarus* és *Pandora* is repül ezeket jól őszve fognád...")

Aceste fragmente din jurnal reprezintă una dintre primele informații scrise despre activitatea entomologilor maghiari, arătând începuturile entomologiei din Ungaria respectiv din Transilvania.

În anii 60 ale secolului XIX. Apar primele lucrări ale lui FRIVALDSZKY în revista "Studii de Matematică și Științele Naturii" unde prezintă speciile colectate din Mehadia (FRIVALDSZKY 1862).

În anii 66, respectiv 67 apar primele lucrări despre anatomia coleopternelor, unde autorii descriu anatomia și funcția diferitelor organe interne și externe ale speciilor mai comune.

Lucrările sunt ilustrate cu desene sugestive și sunt însoțite de liste sistematice actualizate pentru vremea respectivă. Toate acestea sunt ilustrate și prin desene, respectiv este dată și lista sistematică a coleopternelor (A Téhelyröptűek rendszertana és nevezékta) (FRIVALDSZKY 1867)

În ani 80 apar primele lucrări despre coleoptere dăunătoare în revista "Publicații Entomologice" (Rovartani Közlemények). În anul 1884 BIRÓ Lajos publică o lucrare despre *Bosrtrychus dispar* (Scolitidae) dăunător al prunului din zona Tășnadului (Satu-Mare) (BIRÓ 1884) Tot în acești ani Dr HORVÁTH Géza publică o lucrare despre carabidele fitofage (HORVÁTH 1884) iar PISE Cornél dă o listă despre speciile de insecte dăunătoare din județul Maramureș (PISE 1884). Tot în 1884 POLASZKI Emil publică lucrarea "Date pentru cunoașterea faunei de Coleoptere din Carpații Ardealului", de unde descrie specia *Rizophagus aeneus* (Rizophagidae) (POLASZKI 1884).

BIRÓ Lajos în 1885 publică în 2 lucrări excursia din Pop Iván, anexând și lista de specii ale coleopternelor colectate de el (BIRÓ 1885a, b).

Tot în acești ani POSZLOVSZKY József publică lucrarea despre modul de viață, respectiv daunele produse de specia *Carabus bifasciatus* Ol. (Carabidae) din Ardeal (POSZLOVSZKY 1885).

În 1897 Apare prima lucrare mai voluminoasă și complexă elaborată de ABAFI Ajgner Lajos sub titlul de "Prima Operă de entomologie din țară" (Első hazai entimológiai mű), încercând să prezinte toate speciile de insecte cunoscute de pe teritoriul Ungariei, dând și locurile de colectare ale speciilor (ABAFI 1897). Tot în 1897 MERKL Ede publică o lucrare despre viața entomologului KENDERESSY Dénes, cel care a descris speciile *Anophthalmus merkliei* și *Anophthalmus budai* din Ardeal (MERKL 1897e). Tot MERKL descrie în acest an specia *Leptura virens* (Cerambycidae) din Retezat (MERKL 1897a), de asemenea publică două lucrare despre fauna de coleoptere din județul Bihor (MERKL 1897b, c) și într-o altă lucrare descrie specia *Anisoplia clypeolis* (Melolonthidae) din zona Orșovei (MERKL 1897d).

DIETL Ernő publică lucrarea "Contribuții la cunoașterea faunei de coleoptere din Ardeal" dând lista speciilor din zonele cele mai cercetate coleopterologic (DIETL 1897).

HORVATH Géza publică lucrarea "O săptămână în Câmpia Transilvaniei" dând lista de coleoptere, heteroptere, cicade respectiv lepidoptere colectate de el (HORVÁTH 1897).

În 1899 apar primele lucrări ale lui CSIKI ERNŐ sub titlurile: "Coleoptere din Europa centrală" (CSIKI 1899c) unde include și Ardealul; "Îmbogățirea faunei de coleoptere din Ungaria" (CSIKI 1899d) unde include speciile noi apărute și descrise din fauna Ungariei respectiv a Ardealului; lucrarea "Speciile de *Orosodacne* din Țară" (CSIKI 1899b) cu referire și la Mehădia; "Speciile de *Donaciinae* ale Ungariei" (CSIKI 1899e) și "Supliment pentru catalogul coleoptereleor Ungariei" (CSIKI 1899f) fiecare cu referire la locurile din Ardeal (Mehădia, Harghita, Munții Bihorului, etc.).

Tot în acest an apare la Cluj în revista "Publicații din Medicină și Științele Naturii" (Orvosi és Természettudományi közlemények) lucrarea lui MALÁSZ József despre coleopterele din zona orașului Deva (Déva bögrivilága) (MALÁSZ 1899).

În revista "Publicații Entomologice" CSIKI (1900) începe publicarea a unor lucrări care cuprind câte o familie de coleoptere cum ar fi: "Cleridele din Ungaria" (CSIKI 1900b, c) "Endomycetidae din Ungaria" (CSIKI 1900d) "Speciile de *Crioceris* din Ungaria" (CSIKI 1900e) amintind și locurile de colectare din Ardeal.

Tot în acest an CSIKI publică lucrarea despre *Rosalia alpina*, amintind între locuri de "creștere" (termöhely) Munții Bihorului, Mehădia, Pietra Craiului, Detunata (CSIKI 1900a).

În 1901 CSIKI publică date referitoare la familia Aleculidae (CSIKI 1901b) de asemenea apare lucrarea sub titlul "Date noi pentru fauna de coleoptere din Ungaria" (CSIKI 1901c), completând lista cu specii noi colectate pe teritoriul Ardealului. Tot CSIKI, la o conferință de entomologie din 1901 prezintă toate datele de colectare referitoare la coleoptere publicate și cunoscute până la această dată. După un studiu prealabil al colecției de Staphylinidae din Muzeul Național din Budapesta, BERNHAUER publică o monografie despre genul *Leptusa* (Staphylinidae), completând-o cu datele noi de colectare din Ardeal. În această lucrare se prezintă și cheia de determinare pentru identificarea mai exactă a speciilor (BERNHAUER 1901).

În 1902 CSIKI publică lucrarea despre Mordelidele din Ungaria (CSIKI 1902a). Pe lângă aceste lucrări foarte valoroase în rubrica de "recenzii" a revistei "Publicații Entomologice" publică lista speciilor de coleoptere colectate din Mehădia de către Dr. Max BERNHAUER (CSIKI 1902b) iar în volumul următor speciile colectate din Ardeal de către Dr. Karl GANGLBAUER (cel care a descris o specie nouă din Hydrophilidae din Câmpia Transilvaniei) (CSIKI 1902c). Interesantă este și lucrarea lui MERKL EDE care descrie o excursie din zona Seimenicului, dând și lista speciilor colectate (MERKL 1902).

În rubrica "recenzii" din vol. IX. al revistei "Publicații Entomologice" apare sub semnătura lui CSIKI un scurt articol despre specia *Leptură scutellata* var. *ochracea* FAUST., o specie caucaziană descrisă prima dată din Ardeal (CSIKI 1902d).

Anul 1903 este anul în care CSIKI publică prima parte a monografiei "Buprestidele din Imperiul Ungar" (A Magyar Birodalom diszbogarái), menționând că în volumele următoare va continua și cu monografia altor familii (CSIKI 1903a). Ținându-se de cuvânt, încă în același an publică trei lucrări despre familia *Cerambycidae* din Ungaria (CSIKI 1903b, c, d).

În 1903 ABAFI descrie o excursie de 4 săptămâni în Secuime unde completează lista de specii a coleoptereleor din zona "Trei Scaune" (Háromszék), de unde prezintă 117 de specii (ABAFI 1903).

MALÁSZ completează lista speciilor de coleoptere din Retezat (MALÁSZ 1903) iar Dr. ZILÁHI Kiss Endre, un medic la Zalău, publică lista coleoptereleor din colecția lui personală colectate din zona Zalăului, Hodohului, și din Magyar Goroszló (ZILÁHI 1903).

În 1904 CSIKI ERNŐ publică 9 lucrări despre speciile de *Cerambycidae* din Ungaria, cu referire la locurile de colectare din Ardeal (CSIKI 1904a, b, c, d, e, f, g, h, i). De asemenea publică lucrarea "Date noi pentru fauna de coleoptere din Ungaria" (CSIKI 1904j).

Sub numele lui Dr. SZILÁGYI Zoltán apare lucrarea "Despre fauna iezereleor" (A tengerszemek faunájáról), unde prezintă speciile de Dytiscidae din Retezat (SZILÁGYI 1904).

La o conferință de entomologie BIRÓ LAJOS prezintă fauna peșterilor din Munții Bihor.

În 1905 CSIKI mai publică încă șase lucrări referitoare la *Cerambycidae*. Pe lângă datele deja publicate, autorul prezintă noi specii și localitățile de colectare ale acestora (CSIKI 1905a, b, c, d, e, f).

Dr. ZILÁHI Kiss Endre publică în altă 6 lucrări fauna de coleoptere din județul Sălaj (ZILÁHI 1905b, c, d, e, f, g). O parte din colecția lui a fost cumpărată de către Muzeul Național din Budapesta, și se află în prezent în Depozitul Zoologic al Muzeului.

Este o noutate ca vol.3 al revistei "Publicații Entomologice" apare o revizie în limba germană despre genul *Crepidodera*, care se referă deja la întreaga regiune Paleartică (Revision der Paläarktischen *Crepidodera*-Arten).

În 1906 CSIKI mai publică trei lucrări referitoare la familia Scolitidae (CSIKI 1906a, b, c). În aceeași an descrie o specie nouă din familia Carabidae, anume specia *Carabus hampei* KÜST. var. *méhelyanus* (CSIKI 1906d).

În 1907 și 1908 apar încă câte trei lucrări referitoare la Scolitidae (CSIKI 1907a, b, c; 1908a, b, c). În volumul 5. din "Publicații Entomologice" CSIKI prezintă o listă completă referitoare la fauna de coleoptere din Ungaria cunoscută până la acea dată, (CSIKI 1908d) incluzând și datele din colecții personale și cele ale Muzeului Național. În această lucrare apar foarte des specii și localități de colectare din Ardeal.

În 1909 CSIKI mai publică trei lucrări referitoare la familia Scolitidae, (CSIKI 1909 c, d, e) și referitoare la speciile de *Cleanus* de pe teritoriul Ungariei respectiv a Ardealului (CSIKI 1909 a).

În 1909 apare a doua parte ale monografiilor consacrate familiei Buprestidae (CSIKI 1909b), iar a 3-a parte apare în anul următor (CSIKI 1910b). Tot în 1910 apar două lucrări referitoare la familia Scolitidae, respectiv două completări la cunoașterea faunei de coleoptere din Ungaria (CSIKI 1910a, c, d, e).

În 1911 apare o lucrare deosebit de valoroasă, devenită pentru multă vreme o lucrare standard: „Răspândirea coleopterelor din Carpați” (CSIKI 1911a). În această lucrare cu caracter zoogeografic, CSIKI își expune cunoștințele și concepția științifică referitor la fauna de coleoptere din Carpați și regiunile învecinate acestora. Această lucrare este și azi frecvent citată în lucrările faunistice și zoogeografice referitoare la Carpați. Tot el publică încă două lucrări despre genul *Anophthalmus* din Munții Bihorului (CSIKI 1911c, e) și apare partea a 4-a a monografiei despre Buprestidae (CSIKI 1911d).

MIHÓK Ottó descrie o excursie în Munții Bucegi, în care pe lângă enumerarea speciilor în general, descrie și zona, respectiv impresiile sale personale, toate într-un limbaj caracteristic vremii respective (MIHÓK 1911).

În 1912 CSIKI continuă prezentarea faunei din peșterile Bihorului, referindu-se în special la genul *Anophthalmus*, și la genul *Carabus* (CSIKI 1912d, e) Publică partea a 5-a despre Buprestidele Ungariei (CSIKI 1912c) și într-o lucrare descrie din Moldova specia *Otiiorhynchus cribosus* (Curculionidae) (CSIKI 1912b).

În 1912 prin lucrarea lui CSIKI și a lui MIHÓK apar noi contribuții la cunoașterea faunei de coleoptere din Transilvania corectându-se unele greșeli din lucrările anterioare (CSIKI 1912a, MIHÓK 1912).

În 1913 numărul publicațiilor coleopterologice scade. Se remarcă însă partea a 6-a referitoare la Buprestidae (CSIKI 1913c) și datele referitoare la coleopterele din Munții Bihor (CSIKI 1913a), respectiv o lucrare despre fauna de coleoptere din Ungariei (CSIKI 1913b).

Se poate așadar concluziona că în perioada 1830-1913 s-au pus bazele entomologiei faunistice atât în Ungaria cât și în Transilvania. Coleopterologii maghiari au colectat și publicat multe date referitoare la fauna Transilvaniei, unele au valoare istorică fiind greu accesibile entomologilor români actuali. De aceea considerăm această prima sinteză utilă coleopterologilor care se ocupă cu studiul acestui grup din România.

Cel mai cunoscut specialist dar și cel mai prolific autor a fost CSIKI, care în perioada menționată publică 73 de lucrări (cca. 285 pagini), dintre care 14 sunt consacrate familiei Cerambycidae, 13 familiei Scolitidae, 6 Buprestidae, 2 Cleridae. În toate aceste lucrări apar importante informații referitoare la Transilvania. Cea mai mare parte din materialul colectat de coleopterologii menționați se află depozitat și păstrat în cadrul Muzeului de Istorie Naturală din Budapesta în afară de colecția lui KUTHY Dezső, care a fost cumpărată de către "Muzeul Național" din Cluj.

Mulțumiri: Adresez mulțumiri colegului Tibor-Csaba VIZAUER pentru ajutorul acordat în prelucrarea bibliografiei din revista "Rovartani Lapok".

BIBLIOGRAFIE

- ABAFI A. L. 1897. Az első hazai entomológiai mű (I.), Rov. Lapok, 4(1): 113-115.
ABAFI A. L. 1897. Négy hét a Székelyföldön, Rov. Lapok, 10(1):155-185.
BIRÓ L. 1884. Szilvafát pusztító bogarak, Rov. Lapok, 1(1): 21-25.
BIRÓ L. 1885a. Kirándulás Pap-Ivánra (I.), Rov. Lapok, 2(2): 32-36.
BIRÓ L. 1885b. Kirándulás Pap-Ivánra (II.), Rov. Lapok, 2(3): 55-59.
BIRÓ L. 1904. A bihari barlangok faunájáról, Rov. Lapok, 11(12): 211.

- CSIKI E. 1898a. A Magyar bogárfauna gyarapodása, *Rov. Lapok*, 2(3): 52-56.
- CSIKI E. 1898b. Adatok a Magyar Coleoptera-faunához (I.), *Rov. Lapok*, 2(5): 99-102.
- CSIKI E. 1898c. Adatok a Magyar Coleoptera-faunához (II.), *Rov. Lapok*, 2(6): 115-118.
- CSIKI E. 1898d. Új Coleoptera fajok hazánk faunájában, *Rov. Lapok*, 2(2): 40-42.
- CSIKI E. 1899a. A Magyar bogárfauna Gyarapodása, *Rov. Lapok*, 6(1): 55-61.
- CSIKI E. 1899b. Hazánk Orsodachne-féléi, *Rov. Lapok*, 5(5): 92-95.
- CSIKI E. 1899c. Közép Európa bogarai, *Rov. Lapok*, 5(2): 40-41.
- CSIKI E. 1899d. Közép Európa bogarai, *Rov. Lapok*, 5(9): 180-182.
- CSIKI E. 1899e. Magyarország Donaciinái, *Rov. Lapok*, 5(7): 138-141.
- CSIKI E. 1899f. Pótlék a Magyar bogárkatalógushoz, *Rov. Lapok*, 5(10): 108-112.
- CSIKI E. 1900a. A havasi cincérről, *Rov. Lapok*, 7(5): 100-102.
- CSIKI E. 1900b. Magyarország Cleridái, *Rov. Lapok*, 7(6): 117-124.
- CSIKI E. 1900c. Magyarország Cleridái, *Rov. Lapok*, 7(9): 181-184.
- CSIKI E. 1900d. Magyarország Endomicetidái, *Rov. Lapok*, 7(9): 144-151.
- CSIKI E. 1901a. Coleopterológiai jegyzetek, *Rov. Lapok*, 8(1): 99-103.
- CSIKI E. 1901b. Magyarország Alleculidái, *Rov. Lapok*, 8(1): 53-60.
- CSIKI E. 1901c. Újabb adatok Magyarország Coleoptera faunájához, *Rov. Lapok*, 8(1): 160-165.
- CSIKI E. 1902a. Coleopterológiai jegyzetek, *Rov. Lapok*, 9(1): 35-36.
- CSIKI E. 1902b. Dr Max Bernhauer által gyűjtött fajok Erdélyből, *Rov. Lapok* 9(1): 174.
- CSIKI E. 1902c. Dr. Karl Ganglbauer Mehádiában gyűjtött fajairól, *Rov. Lapok*, 9(1): 195-196.
- CSIKI E. 1902d. Magyarország gyászbogarai, *Rov. Lapok*, 9(1): 45-51.
- CSIKI E. 1903a. Coleopterológiai jegyzetek, *Rov. Lapok*, 10(1): 125-127.
- CSIKI E. 1903b. Magyarország Cerambycidái (VI.), *Rov. Lapok*, 10(1): 181-183.
- CSIKI E. 1903c. Magyarország Cerambycidái (VII.), *Rov. Lapok*, 10(1): 200-207.
- CSIKI E. 1903d. Magyarország Cerambycidái (V.), *Rov. Lapok*, 10(1): 161-166.
- CSIKI E. 1904a. Magyarország Cerambycidái (VIII.), *Rov. Lapok*, 11(2): 35-38.
- CSIKI E. 1904b. Magyarország Cerambycidái (X.), *Rov. Lapok*, 11(4): 79-83.
- CSIKI E. 1904c. Magyarország Cerambycidái (XI.), *Rov. Lapok*, 11(3): 56-60.
- CSIKI E. 1904d. Magyarország Cerambycidái (XI.), *Rov. Lapok*, 11(5): 98-104.
- CSIKI E. 1904e. Magyarország Cerambycidái (XII.), *Rov. Lapok*, 11(6): 122-123.
- CSIKI E. 1904f. Magyarország Cerambycidái (XIII.), *Rov. Lapok*, 11(7): 135-144.
- CSIKI E. 1904g. Magyarország Cerambycidái (XIV.), *Rov. Lapok*, 11(8): 166-170.
- CSIKI E. 1904h. Magyarország Cerambycidái (XV.), *Rov. Lapok*, 11(9): 187-190.
- CSIKI E. 1904i. Magyarország Cerambycidái (XVI.), *Rov. Lapok*, 11(10): 208-210.
- CSIKI E. 1904j. Új adatok Magyarország bogárfaunájához, *Rov. Lapok*, 11(1): 4-8.
- CSIKI E. 1905a. Magyarország Cerambycidái (XIX.), *Rov. Lapok*, 12(3): 61-64.
- CSIKI E. 1905b. Magyarország Cerambycidái (XVII.), *Rov. Lapok*, 12(1): 14-16.
- CSIKI E. 1905c. Magyarország Cerambycidái (XVIII.), *Rov. Lapok*, 12(2): 36-38.
- CSIKI E. 1905d. Magyarország Cerambycidái (XX.), *Rov. Lapok*, 12(4): 81-83.
- CSIKI E. 1905e. Magyarország Cerambycidái (XXI.), *Rov. Lapok*, 12(7): 147-151.
- CSIKI E. 1905f. Magyarország Cerambycidái (XXII.), *Rov. Lapok*, 12(8): 163-165.
- CSIKI E. 1905g. Újabb adatok Magyarország bogárfaunájához, *Rov. Lapok*, 12(5-6): 189-200.
- CSIKI E. 1905h. Újabb adatok Magyarország bogárfaunájához, *Rov. Lapok*, 12(7): 177-179.
- CSIKI E. 1906a. Magyarország szú-féléi (III.), *Rov. Lapok*, 13(7): 154-156.
- CSIKI E. 1906b. Magyarország szú-féléi (IV.), *Rov. Lapok*, 13(8): 170-174.
- CSIKI E. 1906c. Magyarország szú-féléi (VI.), *Rov. Lapok*, 13(10): 108-112.
- CSIKI E. 1906d. Új *Carabus* a Csik-völgyéből (*Carabus Hampei* Küst. var. *Méhelyamus*), *Rov. Lapok*, 13(8): 175.
- CSIKI E. 1907a. Magyarország szú-féléi (IX.), *Rov. Lapok*, 14(8): 176-178.
- CSIKI E. 1907b. Magyarország szú-féléi (VII.), *Rov. Lapok*, 14(1-2): 7-10.
- CSIKI E. 1907c. Magyarország szú-féléi (VIII.), *Rov. Lapok*, 15(7): 153-157.
- CSIKI E. 1908a. Magyarország szú-féléi (XI.), *Rov. Lapok*, 15(1-2): 35-39.
- CSIKI E. 1908b. Magyarország szú-féléi (XII.), *Rov. Lapok*, 15(3-4): 88-90.
- CSIKI E. 1908c. Magyarország szú-féléi (XIII.), *Rov. Lapok*, 15(5-6): 129-130.
- CSIKI E. 1909a. *Cleonus*-fajaink, *Rov. Lapok*, 16(5-6): 66-75.

- CSIKI E. 1909b Magyarország Buprestidái (I.), *Rov. Lapok*, 16(11-12): 161-184.
- CSIKI E. 1909c. Magyarország szű-féléi (XIV.), *Rov. Lapok*, 16(1): 9-10.
- CSIKI E. 1909d. Magyarország szű-féléi (XV.), *Rov. Lapok*, 16(2): 26-29.
- CSIKI E. 1909e. Magyarország szű-féléi (XVI.), *Rov. Lapok*, 16(5-6): 79-81.
- CSIKI E. 1909f. Újabb adatok Magyarország bogár-faunájához, *Rov. Lapok*, 16(1): 3-6.
- CSIKI E. 1910a. Adatok Magyarország bogár-faunájához, *Rov. Lapok*, 17(3-4): 57-59.
- CSIKI E. 1910b. Magyarország Buprestidái (II.), *Rov. Lapok*, 17(2): 17-22.
- CSIKI E. 1910c. Magyarország szű-féléi (XIX.), *Rov. Lapok*, 17(5-8): 117-120.
- CSIKI E. 1910d. Magyarország szű-féléi (XX.), *Rov. Lapok*, 17(10): 151-153.
- CSIKI E. 1910e. Új Carabidák Magyarország faunájából, *Rov. Lapok*, 17(5-8): 114-117.
- CSIKI E. 1911a. A bogarak elterjedése a Kárpátokban, *Rov. Lapok*, 18(10-11): 145-157.
- CSIKI E. 1911b. Adatok Magyarország bogár-faunájához, *Rov. Lapok*, 18(4): 55-58.
- CSIKI E. 1911c. Három új vak bogár a bihari barlangokból, *Rov. Lapok*, 18(9): 137-141.
- CSIKI E. 1911d. Magyarország Buprestidái (III.), *Rov. Lapok*, 18(10-11): 162-170.
- CSIKI E. 1911e. Új vak bogarak a bihari barlangokból, *Rov. Lapok*, 18(7): 105-110.
- CSIKI E. 1912a. Adatok Magyarország bogár-faunájához, *Rov. Lapok*, 19(6-8): 116-120.
- CSIKI E. 1912b. Az *Otiorhynchus cribosus* Moldvából, *Rov. Lapok*, 19(9): 138.
- CSIKI E. 1912c. Magyarország Buprestidái (IV.), *Rov. Lapok*, 19(9): 135-137.
- CSIKI E. 1912d. Új barlangi Carabidák, *Rov. Lapok*, 19(2-3): 18-20.
- CSIKI E. 1912e. Új vak bogarak a Bihar-hegységből, *Rov. Lapok*, 12(10-12): 156-167.
- CSIKI E. 1913a. A Bihar-hegység Anophthalmusai, *Rov. Lapok*, 20(7-8): 114-118.
- CSIKI E. 1913b. Adatok Magyarország bogárfaunájához, *Rov. Lapok*, 20(9-10): 159-162.
- CSIKI E. 1913c. Magyarország Buprestidái (5.), *Rov. Lapok*, 20(9-10): 156-159.
- DAVID J. 1905. Revision der Palearktischen Crepidodera-Arten, *Rov. Lapok*, 12(3): 66.
- DIETL E. 1897a. Adatok Erdély bogárfaunájához, *Rov. Lapok*, 4(1): 80-82.
- DIETL E. 1897b. Jelenző magyarországi kolepterák, *Rov. Lapok*, 4(1): 180.
- FRIVALDSZKY I. 1862. Entomológiai közlemények, Matematikai és Természettudományi Közlemények, 2.
- FRIVALDSZKY I. 1867. A Magyarországi Téhelyröptűek (Coleoptera) műszó magyarázata rövid bonc- és élettani ismertetéssel, 3 táblával, Matematikai és Természettudományi Közlemények, 5: 1-99.
- HORVÁTH G. 1884. Növényevő futrinkák, *Rov. Lapok*, 1(1): 233-234.
- HORVÁTH G. 1898a. Egy hét az erdélyi mezőségen (I.) *Rov. Lapok*, 2(1): 1-7.
- HORVÁTH G. 1898b. Egy hét az erdélyi mezőségen (II.) *Rov. Lapok*, 2(2): 23-27.
- JABLONOWSZKY J. 1897. A barlangi állatok, *Rov. Lapok*, 4(1): 59-61.
- LÓSI J. 1904. Az erdei cserebogár elterjedése Magyarországon, *Rov. Lapok*, 11(10): 204-208.
- MALÁSZ J. 1898. Új adatok Erdély faunájához, *Rov. Lapok*, 2(2): 43.
- MALÁSZ J. 1900. Erdély bogárfaunájáról, *Rov. Lapok*, 7(1): 12-14.
- MALLÁSZ J. 1903. Adatok a Retyezát faunájához, *Rov. Lapok*, 10(1): 79-85.
- MERKL E. 1897a. A *Leptusa virens* fajról, *Rov. Lapok*, 4(1): 89-90.
- MERKL E. 1897b. Adatok a Bihar-hegység bogárfaunájához (I.), *Rov. Lapok*, 7(1): 186-189.
- MERKL E. 1897c. Adatok a Bihar-hegység bogárfaunájához (II.), *Rov. Lapok*, 7(1): 207-210.
- MERKL E. 1897d. Az *Anisoplia Clipeolis* Orsováról, *Rov. Lapok*, 4(1): 134.
- MERKL E. 1897e. Két kihalt bogárfaj, *Rov. Lapok*, 4(1): 127-128.
- MERKL E. 1902f. Szemenik környéki kirándulások, *Rov. Lapok*, 9(1): 11-16.
- MIHÓK O. 1911a. Adatok Magyarország Coleoptera-faunájához, *Rov. Lapok*, 17(2): 25-28.
- MIHÓK O. 1911b. Entomológiai kirándulás a Bucsecsben, *Rov. Lapok*, 18(7): 100-115.
- MIHÓK O. 1911c. Új Anophthalmus fajok Magyarország faunájában, *Rov. Lapok*, 18(9): 135-137.
- MIHÓK O. 1912. Adatok Magyarország Coleopterafaunájához, *Rov. Lapok*, 19(6-8): 116-120.
- PASZLAVSZKY J. 1885. A *Carabus bifasciatus* életmódján és kártétele hazánkban, *Rov. Lapok*, 2(11): 232-238.
- PISE C. 1885. Máramaros megyében előforduló káros rovarokról, *Rov. Lapok*, 1(1): 223-225.
- POLÁNSZKY E. 1884. Adatok az erdélyi Kárpátok bogárfaunájához, *Rov. Lapok*, 1(1): 257-258.
- SZILÁGYI Z. 1904. A tengerszemek faunájáról, *Rov. Lapok*, 11(6): 119.
- SZILÁGYI Z. 1907. Rovartani jegyzetek és megfigyelések I. Coleoptera, *Rov. Lapok*, 14(3-4): 65-68.
- SZOMBATHY K. 1911. Adatok a magyarországi Elateridák ismeretéhez, *Rov. Lapok*, 18(8): 113-125.

- VÁNGEL J. 1906. Adatok Magyarország rovar faunájához, IV. Coleoptera (Bogarak), 13(1): 10-42.
- ZILAH KISS E. 1905a. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (I.), Rov. Lapok, 12(1): 16-18.
- ZILAH KISS E. 1905b. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (II.), Rov. Lapok, 12(2): 29-32.
- ZILAH KISS E. 1905c. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (III.), Rov. Lapok, 12(3): 53-56.
- ZILAH KISS E. 1905d. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (IV.), Rov. Lapok, 12(4): 78-80.
- ZILAH KISS E. 1905e. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (V.), Rov. Lapok, 12(5-6): 96-100.
- ZILAH KISS E. 1905f. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (VI.), Rov. Lapok, 12(7): 135-138.
- ZILAH KISS E. 1905g. Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához (VII.), Rov. Lapok, 12(8): 172-178.

Adalbert BALOG,
Universitatea Szent Istvan,
Catedra de Entomologie,
str. Ménesi 44, 1117 Budapest,
Ungaria.

Primit la redacție / Received: 6.04.2000

Acceptat / Accepted: 7.04.2000

Apărut / Printed: 28.04.2000

Recenzii / Book reviews / Buchenbesprechung

DIETMAR EISINGER, 1997: Die Käferfauna (Coleoptera) von Forst Lindscheid bei St. Ingbert im Saarland, Decheniana Beihefte. 36: 141 – 184. (in germ., rezumat in germ. și engl.).

Fauna coleopterologică din „Forst Lindscheid“, lângă St. Ingbert (Saarland, Germania) a fost investigată în perioada mai 1980 și aprilie 1990, utilizându-se mai multe tehnici de colectare. Au fost colectate mai mult de 1150 specii de coleoptere. Sunt descrise diverse habitate din pădurea „Forst Lindscheid“, iar speciile remarcabile din punct de vedere faunistic sunt subliniate, fiind însoțite de date asupra fenologiei și ecologiei, iar diferite comunități de coleoptere sunt analizate.

În final, diversele zone ale pădurii „Forst Lindscheid“ sunt evaluate din punct de vedere coleopterologic. Cel mai important habitat al ariei studiate este o pădure bătrână situată pe o plajă, unde au fost colectate speciile de coleoptere cele mai rare și mai importante faunistic.

A. RUCĂNESCU